Dringende noodzaak

De aardappelteelt is een belangrijke teelt voor akkerbouwers. Phytophthora infestans is een grote bedreiging voor die teelt. De beheersing van Phytophthora infestans vergt jaarlijks forse inzet van preventieve en curatieve chemische gewasbeschermingsmiddelen. Gebruik van rassen met verbeterde resistentie en beslissingsondersteunende systemen (BOS'en) zijn cruciaal om Phytophthora onder controle te houden en het middelengebruik verder te beperken.
Het afnemende pakket aan middelen versterkt de noodzaak om ze correct en afwisselend in te zetten. Zeker bij een grote infectiedruk kan Phytophthora snel resistent worden voor actieve stoffen, zo is de afgelopen jaren meermaals bewezen. Diezelfde grote infectiedruk leidt tot het doorbreken van resistenties bij rassen met verbeterde resistentie. Om die rassen en middelen te behouden, is resistentiemanagement en een duurzame beheersing van Phytophthora absoluut noodzakelijk.

Taskforce Phytophthora Actieplan Plantgezondheid

BO Akkerbouw in samenwerking met:

Meer informatie

Om tot een eenduidige ICM-aanpak van Phytophthora te komen, is bij het Actieplan Plantgezondheid een taskforce ingesteld. Hierin werken de partijen in de aardappelketens samen. Voor meer informatie over Phytophthora infestans, geïntegreerd telen in de akkerbouw, het Actieplan Plantgezondheid en de taskforce, bezoek www.bo-akkerbouw.nl/pi.

BO Akkerbouw | Louis Braillelaan 80 | 2719 EK Zoetermeer | 079 303 03 30
info@bo-akkerbouw.nl | www.bo-akkerbouw.nl

voorjaar 2026

Samen aan de slag tegen Phytophthora

Na twee jaren met extreme infectiedruk van Phytophthora was de aardappelziekte in 2025 prima beheersbaar. Dat is goed nieuws. Minder infecties geeft minder sporenvorming en lagere kans op door-ontwikkeling van zorgelijke varianten van Phytophthora. Het betekent echter niet dat 'we er zijn'! Niet bestreden aantastingen in afvalhopen en opslag in het najaar van 2025 en niet-geoogste percelen kunnen leiden tot vroege uitbraken in het nieuwe seizoen. Ook in 2026 is dus een eenduidige geïntegreerde aanpak van Phytophthora noodzakelijk. Lage infectiedruk is cruciaal in de wetenschap dat het middelenpakket onder druk blijft staan en rassen met verbeterde resistentie langzaam maar zeker beschikbaar komen. Blijf daarom als veredelaars, telers, handelaren en verwerkers samen aan de slag tegen Phytophthora.

De meest cruciale maatregelen

- **Volg de verplichte teeltvoorschriften.**
  Dek afvalhopen altijd af, bestrijd opslag en haarden direct.
- **Bescherm rassen met verbeterde resistentie actief.**
- **Pas combinaties van middelen toe, wissel steeds af (alterneren).**
- **Gebruik een beslissingsondersteunend systeem (BOS).**
- **Bespreek met de afnemer het gebruik van vroege rassen of rassen met verbeterde resistentie.**

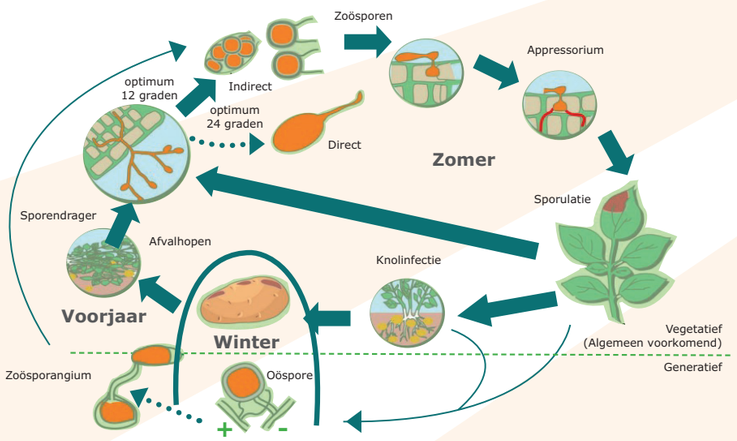

Levenscyclus van Phytophthora infestans

boakkerbouw
voor de akkerbouw van morgen

voorjaar
2026

TIP: hang op als poster

Samen aan de slag tegen Phytophthora

Maatregelen ICM-aanpak

De levenscyclus van Phytophthora laat zien dat er veel potentiële bronnen zijn voor nieuwe infectiehaarden. Een succesvolle beheersing van de zeer destructieve veroorzaker van 'de aardappelziekte' vereist een geïntegreerde aanpak, gebaseerd op alle vijf pijlers van een geïntegreerde teelt (Integrated Crop Management, ook wel ICM). Per ICM-pijler staan de te nemen maatregelen.

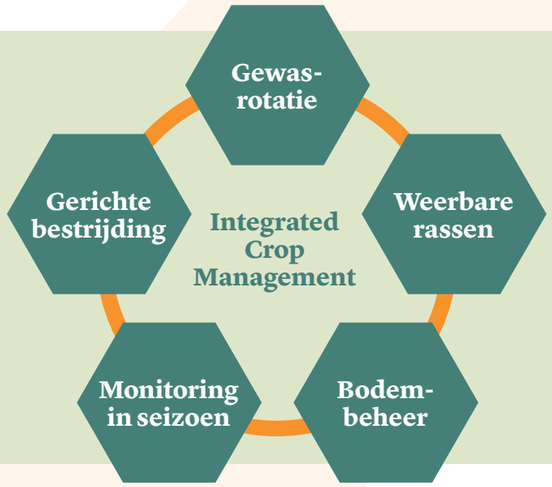

Gewas-rotatie

- **Balans in het bouwplan (rotatie, variatie)**
  De oöspore van Phytophthora overleeft drie tot vier jaar in de grond (zie afbeelding voorzijde).
- **Voorkom en bestrijd opslag in omgeving en in volggewas direct**
  Opslag van aardappelplanten functioneert als waardplant en is een potentiële infectiebron. Aardappelopslag kan het effect van de rotatie reduceren of zelfs tenietdoen.
  Let op: dit is een teeltvoorschrift; deze maatregel is verplicht! Land gehuurd? Check ook bij volggewas van veehouder naleving bestrijdingsplicht. Wacht ingangsdatum verplichting (15 juni) en norm (maximaal één plant per vierkante meter) niet af.

Weerbare rassen

- **Bespreek met de afnemer het gebruik van rassen met verbeterde resistentie**
  Rassen met verbeterde resistentie zijn minder vatbaar voor Phytophthora-infecties. In het algemeen worden ze later ziek.
- **Bescherm rassen met verbeterde resistentie actief (zie volgende maatregel)**
  Een ras met verbeterde resistentie is niet immuun; de resistentie vereist actieve bescherming! Dit lukt al met een flink gereduceerd aantal bespuitingen.
- **Infectie waargenomen in perceel met ras met verbeterde resistentie? Onderneem direct actie (branden of stopbespuitingen) en meld het bij de pootgoedleverancier en op PhytoAlert.**
  Resistenties kunnen bij hoge infectiedruk worden doorbroken. Een aardappel kent slechts enkele genen om resistenties op te bouwen; actieve bescherming is vereist! Check dan ook regelmatig PhytoAlert of extra monitoring in het gewas nodig is.
- **Stel kwaliteitseisen aan pootgoed**
  Phytophthora kan 'overleven' in de knol, zonder dat dit direct zichtbaar is ('latent geïnfecteerd pootgoed').
- **Teelt vervroegen**
  Overweeg vroeg ras of vervroegde teelt (eerder poten of voorkiemen) om het 'Phytophthora-seizoen' te ontlopen. Bij teelt onder plastic, verwijder het plastic bij zonnig weer. Zonlicht doodt eventuele aanwezige sporen direct af en voorkomt 'sporenwolk' in omgeving.

Bodem-beheer

- **Werk verliesknollen naar de oppervlakte om te laten bevriezen/verrotten**
  Phytophthora kan overleven in de knol; voorkom en bestrijd opslag direct.
- **Dek aardappelafvalhopen af**
  Afvalhopen zijn bronnen voor nieuwe haarden. **Let op: dit is een teeltvoorschrift; deze maatregel is verplicht!** Het is verboden om na 1 april onafgedekte aardappelafvalhopen te hebben, ongeacht de zichtbaarheid van stengels en bladeren. **Dringend advies: alle afvalhopen altijd afdekken!**

Monitoring in seizoen

- **Controleer het gewas frequent op aangetaste planten**
  Scout elk perceel zorgvuldig en regelmatig; dit helpt infecties snel te ontdekken.
- **Geïnfecteerde planten gevonden? Laat uw adviseur een monster nemen om te bepalen welke Phytophthora-variant het betreft. En onderneem direct actie: branden of stopbespuitingen. Meld de aantasting op PhytoAlert.**
  Meldingen op PhytoAlert brengen tijdens het seizoen de infectiedruk in elk postcodegebied in beeld. Dankzij ingestuurde monsters ontstaat inzicht in de samenstelling van de Phytophthora-populatie in ons land. Meldingen en ingestuurde monsters bieden handvatten voor de beheersing en voor het resistentiemanagement.
- **Gebruik een beslissingsondersteunend systeem (BOS)**
  Individueel of gezamenlijk gebruik van een BOS geeft inzicht in kans op infectie en op infectiedruk. Voor biologische telers is een waarschuwingssysteem in ontwikkeling.
- **Onafgedekte afvalhopen, grote ziektehaarden of percelen met veel opslagplanten? Meld dit (anoniem) bij de NAK: 0527 – 635 350; teeltvoorschriften@nak.nl.**
  Meldingen geven een beeld van de infectiedruk en zorgen voor controle op infectiebronnen.

Gerichte bestrijding

- **Volg BOS voor de juiste frequentie en timing van ingrijpen**
  Om haardontwikkeling te voorkomen, is goede monitoring en tijdig spuiten of branden vereist. Wacht niet tot het jou uitkomt.
- **Bestrijd haarden direct**
  Haarden kunnen zich snel uitbreiden en een groot gebied besmetten.
  Let op: dit is een teeltvoorschrift; deze maatregel is verplicht!
- **Biologische teelt: verwijder aangetaste planten direct, brand tijdig bij haard**
  Phytophthora ontwikkelt en verspreidt zich heel snel, voorkom grote infectiehaarden.
- **Gangbare teelt: combineer twee actieve stoffen met een verschillend werkingsmechanisme (= FRAC-groep), wissel deze combinaties middelen steeds af.**
  Houd voorschriften voor resistentiemanagement (FRAC-richtlijn) aan. Onjuist spuitregime leidt ertoe dat Phytophthorastammen resistentie opbouwen tegen specifieke middelen. Om dit te voorkomen, is wisselen (ook wel alterneren genoemd) noodzakelijk.
- **Gangbare teelt: beperk de milieu-impact**
  Waar mogelijk, zet precisietechniek in (spotspraying), dit beperkt het middelen-gebruik, ter-wijl de werkzaamheid behouden blijft. Is er keuze? Kies middelen met het minste risico voor het milieu of de waterkwaliteit. Houd voorschriften voor drift- en emissiereductie strikt aan.

De meest cruciale maatregelen